

Finansdepartementet

2010-12-09

Pensionsmyndigheten
Box 38190
100 64 STOCKHOLM

Uppdrag till Pensionsmyndigheten avseende rådgivnings-, visa och förvaltningstjänster inom premiepensionssystemet

---

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Pensionsmyndigheten att utreda och lämna förslag rörande rådgivnings-, visa och förvaltningstjänster i premiepensionssystemet för att komma till rätta med de negativa effekterna för myndighetens IT-verksamhet, för fondbolag samt för pensionssparare och övriga fondsparare. I redovisningen ska förslagets effekter analyseras, nödvändiga författningsförslag lämnas och en konsekvensanalys göras som belyser för- och nackdelar för berörda pensions- och fondsparare.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 15 mars 2011.

Bakgrund

Sedan ett antal år tillbaka har det skapats en marknad för aktörer som erbjuder olika typer av tjänster med anknytning till premiepensionssystemet. Tjänsterna utgörs av rådgivnings- (rekommendationer och placeringsalternativ utformade efter kundens behov och förutsättningar), visa- (visning av information om kundens premiepensionskonto via en finansiell aktörs webbplats) och förvaltningstjänster (diskretionär förvaltning och beställning av fondbyten för kundens räkning).

Den dåvarande Premiepensionsmyndigheten (PPM) arbetade sedan hösten 2007 med att etablera en samverkan med de aktörer som tillhandahåller visa- och förvaltningstjänster (projekt Kompletterande Kanaler förkortat 2K). Projektet 2K var färdigutvecklat inför bildandet av Pensionsmyndigheten, men genomfördes inte därför att ett antal frågor behövde belysas ytterligare. Den nybildade Pensionsmyndigheten fick därför i uppdrag att analysera effekterna av 2K samt utreda och

analysera effekter av alternativa lösningar för att hantera de problem som kan uppstå till följd av den växande marknaden med visa- och förvaltningstjänster. Pensionsmyndigheten redovisade i mars 2010 regeringsuppdraget om 2K- kompletterande kanaler med förslag till fortsatt inriktning (Fi2010/2325). Regeringen har därefter berett ärendet och även tagit upp det i Pensionsgruppen, som gett sitt stöd till att Pensionsmyndigheten får det uppdrag som nu beslutas.

Problembeskrivning

I vissa fall har marknadsföringen från rådgivnings- och förvaltningsföretag varit aggressiv och vissa av företagen kan dessutom befaras vara oseriösa. Såväl Konsumentverket, Konsumenternas bank- och finansbyrå som Konsumenternas försäkringsbyrå får återkommande in klagomål från konsumenter rörande företagens agerande. De företag som inte erbjuder förvaltning utan enbart visa- och rådgivningstjänster är frekventa vid dessa klagomål. Många sparare har missförstått samtalen från företagen och trott att det varit Pensionsmyndigheten som försökt sälja tjänster till dem. Klagomålen har vidare handlat om att företagen inte tillämpar ängerrätten eller har orimliga avtalsvillkor. Att sparare krävs på betalning för placeringsråd som inte beställts förekommer också.

Visa- och förvaltningstjänster medför också problem och en avsevärd belastning för Pensionsmyndighetens IT-system genom det sätt som aktörerna hämtar information och utför fondbyten.

Slutligen medför förvaltningstjänsterna stora utmaningar för fonderna i premiepensionssystemet. Fonderna får problem att hantera de mängder av kapital som strömmar in eller ut då ett förvaltningsföretag gör samma fondbyte åt många premiepensionssparare samtidigt så att det inte drabbar kvarvarande fondandelsägare. Fondbolag har som en följd av detta tagit bort fonder från premiepensionssystemet då de anser att de stora flödena drabbar kvarvarande sparare på ett oskäligt sätt. Detta kan på sikt riskera att minska urvalet av fonder för pensionsspararna. Denna problematik kan förutses tillta.

Det förslag till lösning som dåvarande Premiepensionsmyndigheten tog fram syftade till att hantera de uppkomna problemen, men den är inte fullständig. Lösningen skulle t.ex. inte påverka förekomsten av massfondbyten i sig utan endast reglera formerna för dem. Förslaget skulle därför inte heller lösa de problem som fonderna upplever med massfondbyten.

Närmare om uppdraget

Regeringen gör bedömningen att det finns ett antal problem och negativa effekter kopplade till rådgivnings-, visa och förvaltningstjänsterna. Ett

stort problem är massfondbyten, som hotar premiepensionssystemets funktionalitet och kan leda till minskat förtroende för systemet. Utöver det riskerar sparare såväl inom som utanför premiepensionssystemet att drabbas av sämre avkastning på sitt sparande till följd av att fondernas möjlighet till effektiv kapitalförvaltning påverkas negativt av de stora kapitalflödena. Det är vidare angeläget att premiepensionsspararna förstår vad det är för tjänster som de köper och vilka alternativ som finns så att de kan göra en rimlig bedömning av nyttan av de erbjudna tjänsterna och hur prisvärda de är.

Pensionsmyndigheten föreslog i sin rapport att om man vill försvåra för eller kanske rentav förhindra visa- och förvaltningstjänster skulle myndigheten kunna införa krav på e-legitimation. Regeringens syn är emellertid att e-legitimation är tänkt att förenkla, inte försvåra för den enskilde (prop. 2009/10:175). E-legitimation bör så småningom när de tekniska förutsättningarna är tillgängliga införas, men då ska det vara med inriktning mot att underlätta för den enskilde i kontakterna med myndigheten och att öka säkerheten. Pensionsmyndigheten konstaterar också i sin rapport att företag som tillhandahåller visa- eller förvaltningstjänster agerar som ombud för premiepensionsspararen och att anlita ombud i samband med myndighetskontakter är en generell rättighet.

Det är emellertid angeläget att snarast komma till rätta med de problem som visa- och förvaltningstjänsterna orsakar såsom transaktionskostnader, prisseffekter och IT-problem, inte minst mot bakgrund av att fondförvaltare till följd av massfondbyten kan komma att lämna systemet och därmed av icke önskvärda skäl minska fondutbudet. Det är också viktigt att aktörerna lever upp till de krav som ställs på finansiella rådgivare och förvaltare.

När förslag på regleringsåtgärder tas fram bör Pensionsmyndigheten beakta följande aspekter:

- premiepensionssystemets syfte och utformning,
- effekter på fondutbudet,
- behovet av konsumentskydd i anslutning till tjänsterna,
- det likviditetsproblem som följer av massfondbyten och fondernas möjlighet till effektiv kapitalförvaltning och rättvis prissättning.

I syfte att säkra individens integritet och minimera risken för att information lämnas ut till obehöriga ombud bör ett förslag på en ordning för att hantera fullmaktsregister för dem som valt att anlita ombud tas fram av Pensionsmyndigheten. Myndigheten ska vidare särskilt utreda om förbudet för fonderna inom premiepensionssystemet att ta ut köp- och säljavgifter bör tas bort för att möjliggöra för kvarvarande andelsägare att kompenseras vid massfondbyten. Eftersom det är myndigheten som är andelsägare så behöver det också analyseras hur dessa avgifter ska finansieras och hur finansieringen kan samspela med

ett system för fondbytesavgifter. Pensionsmyndigheten ska också särskilt analysera möjligheten att undanta fonder från förvaltningstjänster.

På regeringens vägnar

Peter Norman

Anna Andersson

Kopia till:

Riksdagen, socialförsäkringsutskottet

Finansdepartementet, BA, OFA/SF

Socialdepartementet, SF

Integrations- och jämställdhetsdepartementet, KO